

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ БІОЛОГІЇ

Левчук Н.В.,
к.пед.н., доц. кафедри біології;
Богуславець В. Ю.,
студ. СВО магістр

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИКЛАДАННІ ШКІЛЬНОГО КУРСУ БІОЛОГІЇ

Актуальним у викладанні біології на сьогодні залишається відбір навчального програмованого матеріалу. Але одним із основних завдань біологічної освіти є створення сприятливих умов для формування творчої особистості, реалізації та самореалізації здібностей дитини. Випускник сучасної школи, який живе і буде працювати у ХХІ ст., має: самостійно набувати необхідних знань й уміло застосовувати їх на практиці; критично мислити, уміти бачити труднощі й шукати шляхи їх розв'язання; працювати з різноманітною інформацією; бути комунікабельним, контактним у різних соціальних групах; самостійно працювати над розвитком власного інтелекту, культурного і морального рівня.

Досягти визначених критеріїв можна завдяки інноваційним технологіям. Їх є понад 200, і всі вони передбачають використання певних наукових прийомів, методів, що дають змогу вчителю застосовувати свої знання та вміння для організації цілеспрямованої, творчої роботи учнів.

На сучасному етапі у педагогічній діяльності кожного вчителя має відбутися переорієнтація, важливим елементом якої є запровадження в навчальний процес існуючі сучасні технології навчання, які й відповідають методам наукового пізнання, а саме: проблемне навчання, інформаційно-комунікаційні технології, інтерактивні технології, проектні й модульні технології, адаптивне навчання, дослідницькі технології.

Кожна технологія або інновація, яка впроваджується в навчання потребує великих зусиль, багато часу і засобів для реалізації. Це важкий процес, який залежить від інтенсивності мотивованих дій викладача. При визначенні мотивів впровадження нових технологій найбільша кількість викладачів виходить з потреб активізації пізнавальної діяльності учнів. З цим мотивом пов'язана впевненість вчителя в тому, що новації підвищують ефективність їх роботи.

Особлива увага має приділятися здобуттю учнями знань у результаті самостійної пошукової діяльності. Так, використання на уроках біології дослідницької технології передбачає набуття учнями досвіду дослідницької роботи в пізнавальній діяльності. Під час навчання біології це дає змогу вчителю об'єднати розвиток інтелектуальних здібностей учнів з дослідницькими вміннями та їх творчим потенціалом й на цій основі здійснити формування активної, компетентної, творчої особистості. Для досягнення цієї мети вчителю потрібно сформулювати стійкий інтерес учнів до пізнання світу і дослідницької діяльності, забезпечити високий рівень їх дослідницьких умінь та навичок, знання дослідницьких процедур і методик, розуміння ціннісної ролі досліджень в удосконаленні знань людства[2].

Аналіз досліджуваної проблеми показав, що серед цілої низки технологій, які використовуються вчителями біології заслуговує на увагу проектна технологія, яка передбачає використання педагогом сукупності дослідницьких, пошукових, творчих за своєю суттю методів, прийомів засобів. Метою навчального проектування є створення вчителем таких умов під час освітнього процесу, за яких його результатом є індивідуальний досвід проектної діяльності учня. Школярі вчать здобувати знання самостійно, формується вміння застосувати їх для розв'язання нових пізнавальних і практичних завдань. Дана технологія

сприяє учневі у здобутті комунікативних навичок, знайомить з різними точками зору на одну проблему. Прищеплює учням уміння користуватися дослідницькими прийомами: аналізу, синтезу, узагальнення. Вважається, що проектне навчання корисна альтернатива в класноурочній системі [1].

Проектна технологія передбачає створення вчителем таких умов під час навчального процесу, за яких його результатом є вдосконалення індивідуальності учня, його потенціальних здібностей, виховання мотивації, особистісних та вольових якостей: самостійності, цілеспрямованості, організованості в роботі. Під час вивчення біології слід розкривати практичну цінність вивчення біології, формувати вміння учнів самостійно конструювати свої знання.

Інформаційно-комп'ютерні технології готують учнів до повноцінної діяльності в умовах сучасного інформаційного суспільства. Так під час вивчення біології вони уможливають підвищення ефективності навчального процесу, розвиток уміння експериментально-дослідницької діяльності учня, моделювання біологічних процесів.

Надійною основою та невід'ємною частиною впровадження інноваційних педагогічних технологій є формування інформативних компетентностей вчителів. Саме від них залежить ефективність освітнього процесу. Причому складові таких інформативних компетентностей весь час мають оновлюватися залежно від об'єктивних змін, які відбуваються в освіті та суспільстві.

Список використаних джерел

1. Баюрко Н. В. Використання методу проектів на уроках біології / Н. В. Баюрко // Актуальні питання географічних, біологічних та хімічних наук [Текст] : основні наукові проблеми та перспективи дослідження. Збірник наукових праць ВДПУ ; [відп. ред. А. В. Гудзевич]. – Вінниця, 2012. – Вип. 9 (14). – С. 141-143.
2. Левчук Н.В. Використання інноваційних педагогічних технологій у процесі підготовки майбутніх вчителів природничих дисциплін до екологічної освіти учнів / Н.В.Левчук. – Наукові записки. Серія : Педагогіка і психологія:// ЗБ. наук. праць. – Випуск 23. – Вінниця:ПП «Едельвейс і К», 2008. -С. 204- 209.
3. Левчук Н.В. Роль інноваційних педагогічних технологій в процесі підготовки вчителя біології. /Н.В.Левчук. //Актуальні питання географічних, біологічних та хімічних наук. Основні наукові проблеми та перспективи дослідження //Збірник наукових праць ВДПУ.Вип.6(11).-Вінниця, 2009.-С.110-112.
4. Пустовіт Н.А. Навчальні дискусії з проблем довкілля. / Н.А. Пустовіт, Н.В. Левчук // Біологія і хімія в школі. – 1999. – №2, с. 27-29.

Нікітченко Л.О.,
к.пед.н. доцент кафедри біології

СУТЬ ТА ЗМІСТ ТУРИСТИЧНО-КРАЄЗНАВЧОЇ РОБОТИ В ШКОЛІ

Туристично-краєзнавча діяльність – це вид пізнавально-культурної, виховної та дослідницької діяльності, яка виступає чинником формування особистості через поглиблене ознайомлення з довкіллям, історичним минулим рідного краю, його звичаями, обрядами, традиціями, історичними та культурними пам'ятками, що сприяє патріотичному вихованню дітей та молоді [1].

Метою туристично-краєзнавчої роботи з екологічного виховання є поглиблення й розширення знань про український народ та Україну, його історію, культуру, звичаї, обряди, традиції, вірування, формування практичних навичок і світоглядних переконань, розвиток почуття патріотизму [2].

Краєзнавство і туризм – це єдина позашкільна виховна діяльність, яка маючи величезний світоглядний потенціал, формує в молоді комплексне узагальнююче уявлення про Землю як планету людей, виховує патріотизм та любов до свого краю [3].